

L
ELS BONS GOSSOS*

*Al senyor Joseph Stevens.*³⁷

Mai no m'he avergonyit, ni davant els joves escriptors del meu segle, de la meva admiració per Buffon,³⁸ però avui no és pas a l'ànima d'aquest pintor de la natura pomposa que apel·laré. No.

De més bon grat m'adreçaria a Sterne³⁹ i li diria: «Baixa del cel o puja cap a mi des dels Camps Elisis per inspirar-me en favor dels bons gossos, dels pobres gossos, un cant digne de tu, sentimental faceciós, faceciós incomparable! Torna eixancat dalt d'aquell famós ase que t'acompanya sempre en la memòria de la posteritat, i sobretot que l'ase dugui delicadament penjada entre els llavis la seva escarapella immortal!»

Enrere la musa acadèmica! No vull tractes amb una vella púdica com aquella. Jo invoco la musa familiar, ciutadana, vivent, perquè m'ajudi a cantar els bons gossos, els pobres gossos, els gossos tnyosos, aquells que tothom avia com si fossin empestats i pollosos, llevat del pobre amb qui s'associen i del poeta que se'ls mira amb ulls fraternals.

Arri allà, el gos botifler, quadrúpede petulant, danès, «king-charles», alà o falder, tan pagat d'ell mateix que es llança indiscretament entre les cames o als genolls del visitant com si estigués segur de plaure, entremaliat com un infant, ruc com una meuca, de vegades eixut i insolent com un criat! Arri allà, sobretot aquelles serps de quatre potes, frisoses i desvagades, que anomenen llebrerols i que no estatgen al musell punxegut prou flaire per

* *L'Indépendance belge*, 21 de juny del 1865.

seguir la pista d'un amic ni prou intel·ligència al cap aplanat per jugar al dòmino!

A la gossera, tots aquests paràsits lamentables!

Que se'n tornin al jaç sedós i encoixinat! Jo canto el gos tinyós, el gos pobre, el gos sense domicili, el gos rodamón, el gos saltimbanqui, el gos amb aquell instint que, com el del pobre, del gitano o de l'histrió, es veu prodigiosament agullonat per la necessitat, aquella mare tan bona, veritable patrona de les intel·ligències!

Jo canto els gossos desgraciats, tant els que van errants, solitaris, pels reguerots sinuosos de les ciutats immenses com aquells que han dit a l'home abandonat, amb l'ull viu i intel·ligent: «Pren-me amb tu, i de les nostres dues misèries, potser en farem un xic de felicitat!»

«¿On van els gossos?», deia temps ha Nestor Roqueplan⁴⁰ en un fulletó immortal que ell segurament ja ha oblidat i que només jo, i potser també Sainte-Beuve, recordem encara avui.

¿Que on van els gossos, dieu, homes poc amatents? Van a la seva.

Cites d'afers, cites d'amor. A través de la boira, de la neu i del fangueig, en la canícula mordent, sota la pluja torrencial, van i vénen, trotinegen, passen entre els cotxes, excitats per les puces, per la passió, per la necessitat o pel deure. Com nosaltres, s'han llevat de bon matí i es busquen la vida o empaiten els plaers.

N'hi ha que dormen en unes ruïnes dels ravals i que cada dia, a la mateixa hora, van a reclamar l'espòrtula a la porta d'una cuina del Palais-Royal; d'altres acudeixen, a redols, de cinc llegües lluny, a compartir el menjar que els preparen algunes conques

sexagenàries i caritatives que lliuren als animals el seu cor desocupat, perquè els homes, imbècils, ja no es recorden d'elles.

D'altres, com esclaus fugitius, folls d'amor, abandonen, certs dies, el territori propi per venir a ciutat a giravoltar a l'entorn d'una gossa gentil, una mica deixada en l'endrec, però orgullosa i agraïda.

I tots, sempre, molt puntuals, sense agendes, sense notes i sense carteres.

¿No coneixeu la indolent Bèlgica, no heu admirat mai, com jo, tots aquells gossos tan eixerits, lligats al carro del carnisser, del lleter o del forner, que demostren amb uns lladrucs triomfants l'orgull plaent de rivalitzar amb els cavalls?

Heus-ne aquí un parell que pertanyen a un ordre encara més civilitzat! Deixeu que us introdueixi a la cambra d'un saltimbanqui absent. Un llit de fusta pintada, sense cortines, les mantes per terra plenes de xinxes, un parell de cadires de boga, una estufa de ferro colat, un o dos instruments de música atrotinats. Trist mobiliari! Us prego que mireu, però, aquests dos personatges intel·ligents que duen uns vestits tronats i sumptuosos alhora, embarretats com si fossin trobadors o militars, que vigilen amb una atenció de bruixots *l'obra sense nom* que cou a poc a poc damunt l'estufa encesa i al centre de la qual s'alça un bon cullerot, dret com un d'aquells pals aeris que posen els paletes i que indiquen que la casa ja ha estat coberta.

¿No és just, per ventura, que uns actors tan vehements es posin en camí després d'haver-se refet amb una escudella ben forta i espessa? ¿I com volem no perdonar un bri de sensualitat a aquells pobres diables que tot el dia han d'afrontar la indiferèn-

cia del públic i les injustícies d'un director que se serveix la millor part i que ell tot sol s'empassa més escudella que quatre actors?

Quantes vegades no he contemplat, somrient i entendrit, tots aquells filòsofs de quatre potes, esclaus complaents, submissos o abnegats, que el diccionari republicà bé podria qualificar també d'*oficiosos*, si la república, massa ocupada amb la *felicitat* dels homes, tingués temps de vetllar per l'*honor* dels gossos!

I quantes vegades no he pensat que potser hi havia en algun lloc (aneu a saber), per a recompensar tant de coratge, tanta paciència i tant d'esforç, un paradís especial per als bons gossos, els pobres gossos, els gossos pollosos i sense consol. Swedenborg afirma que n'hi ha un per als turcs i un altre per als holandesos!

Els pastors de Virgili i de Tèdècrit esperaven, com a premi pels seus cants dialogats, un bon formatge, una flauta del millor artesà o una cabra de braguer inflat. El poeta que ha cantat els pobres gossos ha rebut com a recompensa un bell gec d'un color viu i marcit alhora, i que fa pensar en els sols de tardor, en la bellesa de les dones madures i en els estiuets de Sant Martí.

Cap de tots aquells que eren presents a la taverna del carrer de Villa-Hermosa⁴¹ no oblidarà amb quina petulància el pintor va despullar-se del gec en favor del poeta, de tant que havia comprès que era bo i honest cantar els pobres gossos.

Talment un magnífic tirà de la gran època regalava al diví Aretí ara una daga amb pedreria encastada, ara un mantell de cort, a canvi d'un sonet preciós o d'un curiós poema satíric.

I cada vegada que el poeta es posa el gec del pintor no té més remei que pensar en els bons gossos, en els gossos filòsofs, en els estiuets de Sant Martí i en la bellesa de les dones molt madures.